N. 18 — Session 2002-2003

Assemblée réunie
de la Commission communautaire commune

Séance plénière
du mardi 15 juillet 2003

SOMMAIRE

	Pages
EXCUSES	250
COMMUNICATIONS	250
PROJET D'ORDONNANCE	
— Dépôt	250
QUESTIONS ORALES	
— De M. Jos Van Assche à MM. Eric Tomas et Guy Vanhengel, membres du Collège réuni, compétents pour la Politique d'Aide aux Personnes, concernant « l'accueil, dans des maisons de repos de la Région de Bruxelles-Capitale des allochtones en général — et des Turcs en particulier — dont l'âge requiert une assistance spécifique »	250
— De M. Sven Gatz à MM. Eric Tomas et Guy Vanhengel, membres du Collège réuni, compétents pour la Politique d'Aide aux Personnes, concernant « les connaissances linguistiques du médecin coordinateur dans les maisons publiques de repos et de soins »	252

Zitting 2002-2003

Verenigde Vergadering van de
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Plenaire vergadering
van dinsdag 15 juli 2003

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
VERONTSCHULDIGD	250
MEDEDELINGEN	250
ONTWERP VAN ORDONNANTIE	
— Indiening	250
MONDELINGE VRAGEN	
— Van de heer Jos Van Assche aan de heren Eric Tomas en Guy Vanhengel, leden van het Verenigd College, bevoegd voor het Beleid inzake Bijstand aan Personen, betreffende « de opvang van oudere hulpbehoevende allochtonen in het algemeen en Turken in het bijzonder in de bejaardentehuizen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest »	250
— Van de heer Sven Gatz aan de heren Eric Tomas en Guy Vanhengel, leden van het Verenigd College, bevoegd voor het Beleid inzake Bijstand aan Personen, betreffende « de taalkennis van de geneesheer-coördinator in openbare rust- en verzorgingstehuizen »	252

PRESIDENCE DE **M. JAN BEGHIN,** PREMIER VICE-PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN **DE HEER JAN BEGHIN,** EERSTE ONDERVOORZITTER

— *La séance plénière est ouverte à 18 h 25.*

De plenaire vergadering wordt geopend om 18.25 uur.

M. le Président. — Je déclare ouverte la séance plénière de l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune du mardi 15 juillet 2003.

Ik verklaar de plenaire vergadering van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van dinsdag 15 juli 2003 geopend.

EXCUSES

VERONTSCHULDIGD

M. le Président. — Ont prié d'excuser leur absence : Mmes Fatiha Saïdi, Audrey Rorive, Françoise Schepmans, MM. Mohamed Daïf et Didier Gosuin.

Verontschuldigen zich voor hun afwezigheid : mevrouw Fatiha Saïdi, mevrouw Audrey Rorive, mevrouw Françoise Schepmans, de heren Mohamed Daïf en Didier Gosuin.

PROJET D'ORDONNANCE

Dépôt

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

Indiening

M. le Président. — En date du 10 juillet 2003, le Collège réuni de la Commission communautaire commune a déposé le projet d'ordonnance portant assentiment à : l'Accord établissant entre la Communauté européenne et ses Etats-membres, d'une part, et la République du Chili, d'autre part, et à l'Acte final, faits à Bruxelles le 18 novembre 2002 (n° B-108/1 – 2002/2003).

— Renvoi aux commissions réunies de la Santé et des Affaires sociales.

Op 10 juli 2003 werd het ontwerp van ordonnantie houdende instemming met : de Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschap en haar Lidstaten, enerzijds, en de Republiek Chili, anderzijds, en met de Slotakte, gedaan te Brussel op 18 november 2002 (nr. B-108/1 – 2002/2003), ingediend door het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

— Verzonden naar de verenigde commissies voor de Gezondheid en Sociale Zaken.

QUESTIONS ORALES

MONDELINGE VRAGEN

M. le Président. — L'ordre du jour appelle les questions orales.

Aan de orde zijn de mondelinge vragen.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER JOS VAN ASSCHE AAN DE HEREN ERIC TOMAS EN GUY VANHENGEL, LEDEN VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET BELEID INZAKE BIJSTAND AAN PERSONEN, BETREFFENDE « DE OPVANG VAN OUDERE HULPBEHOEVENDE ALLOCHTONEN IN HET ALGEMEEN EN TURKEN IN HET BIJZONDER IN DE BEJAARDENTEHUIZEN VAN HET BRUSSELS GEWEST »

QUESTION ORALE DE M. JOS VAN ASSCHE A MM. ERIC TOMAS ET GUY VANHENGEL, MEMBRES DU COLLEGE REUNI ,COMPETENTS POUR LA POLITIQUE D'AIDE AUX PERSONNES, CONCERNANT « L'ACCUEIL, DANS DES MAISONS DE REPOS DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE DES ALLOCHTONES EN GENERAL — ET DES TURCS EN PARTICULIER — DONT L'AGE REQUIERT UNE ASSISTANCE SPECIFIQUE »

Mijnheer de Voorzitter. — De heer Jos Van Assche heeft het woord voor het stellen van de vraag.

De heer Jos Van Assche. — Mijnheer de Voorzitter, zowat veertig jaar na de komst van de eerste allochtonen uit Noord-Afrika en Turkije begint zich een nieuw probleem af te tekenen. Zal de traditie van deze mensen dat de kinderen voor hun ouders zorgen worden voortgezet of moet ook voor hen in ruimte in onze rust- en opvangtehuizen worden voorzien.

Het verschijnsel van de bejaardentehuizen is onder meer in Turkije een vrij recent gebeuren maar is bij de Belgische Turken zogoed als onbekend. Nu is de eerste Turkse generatie nog niet echt hoogbejaard of hulpbehoevend en de meesten gaan in de lente naar hun land van herkomst en wonen daar tot in het najaar. Daar voelen ze zich meestal nog perfect thuis. Vaak hebben ze daar trouwens een kennissenkring opgebouwd die meestal in een gelijkaardige situatie als zij verkeert. Meestal gaat het ook om migranten waarmee zij kunnen praten over de problemen eigen aan de migratie. Het alleen

vallen bij het overlijden van de partner, vrees voor het steeds drukkere en gevaarlijkere verkeer tot zelfs angst om te worden overvallen en beroofd houden hen net als hun vrienden bezig.

Nauwe contacten met Turken die in het land wonen zijn er veel minder omdat deze meestal niet dezelfde levenservaringen hebben en er dan sowieso minder affiniteit bestaat. Eenmaal het in Turkije kouder begint te worden keren echter de meeste van deze migranten naar ons land terug.

In België is de gezondheidszorg nu eenmaal niet alleen stukken beter maar bij ernstige ingrepen of behandelingen ook door ons uitgebreid sociaal zekerheidssysteem voor de patiënten heel wat goedkoper en draaglijker.

Hoewel ik niet over veel gegevens beschik over oudere inwijkelingen uit de Maghreblanden meen ik logischerwijs te mogen veronderstellen dat de situatie terzake ook voor die naar België geémigreerden en tot de derde leeftijd behorende allochtonen niet veel verschilt.

Volgens Sultan Balli, psychologe en coördinator van Medetfoon, een hulplijn voor allochtonen, is het zowat traditie in de landen van de Islam dat de jongste zoon samen met zijn vrouw de zorg over de ouders draagt als die bejaard zijn.

Volgens haar staan de oudere allochtonen en Turken in het bijzonder dan ook niet echt te springen om naar een bejaardentehuis te gaan. Juist omdat ze verwachten dat hun kinderen de traditie zullen naleven en voor hen gaan zorgen.

Als ze dan toch echt zouden moeten worden opgevangen, zouden ze toch liever een bejaardentehuis hebben met enkel moslims. Toch zou volgens Sultan Balli het probleem zich vooral voor de volgende generatie stellen « omdat deze mensen die nu 45 of 50 jaar zijn en in België opgroeiden toch hun identiteit willen behouden, ook in een bejaardentehuis. ».

Volgens haar zal daarom ook met de opkomst van de Islam in ons eigen land de behoefte van een dergelijk bejaardentehuis voor alle moslims groeien. Nu al lopen er projecten in Vlaanderen om allochtone ouderen in te passen in de Belgische bejaardenzorg. Zo is er in Limburg onder andere « Ouder worden in Vlaanderen » dat zich vooral naar de Turken van meer dan 50 jaar richt die weinig of geen Nederlands kennen. Op de bezoeken aan de bejaardentehuizen die werd georganiseerd ervoer intercultureel bemiddelaarster Yeter Keten dat geen van alle Turken er als alleenstaande of koppel zou willen verblijven. Ze kennen niet alleen de taal niet voldoende maar zouden ook niet weten hoe ze zich aan de bestaande structuren moeten aanpassen.

Ook zouden ze in een dergelijke home hun rituelen en eetgewoonten willen behouden.

Het zal voor de eerste generatie allochtonen die zich in een Belgisch rusthuis zouden laten opnemen dan ook een hele aanpassing vergen. Niet alleen voor hen trouwens maar ook voor de autochtone Belgen. Of men dat nu wil of niet, het gaat immers om twee groepen die jarenlang apart geleefd hebben en nu plots samen in één gebouw moeten leven.

Graag had ik dan ook vernomen of de minister deze problematiek die toch in sneltreinvaart op ons afkomt reeds heeft onderkend en wat zijn visie terzake is op korte en middellange termijn. Overweegt hij de creatie van aparte bejaardentehuizen voor moslims in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of is hij van mening dat gemengd allochtone-autochtone rusthuizen de beste oplossing zijn met alle gevolgen van dien voor beide groepen.

Is de minister er voorstander van om in het laatste geval een aantal bejaardentehuizen aan te passen aan de specifieke behoeften van Turkse of andere allochtone bewoners.

Mijnheer de Voorzitter. — De heer Guy Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Beleid inzake Bijstand aan Personen. — Mijnheer de Voorzitter, de problematiek is ons bekend. Het is immers evident dat de multiculture structuur van de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevolgen heeft op alle domeinen van het maatschappelijk leven, en dus ook op het vlak van ouderdom en de collectieve dienstverlening aan bejaarden. De « problematiek », als men al van een problematiek kan spreken, is trouwens ruimer dan de wijze waarop één van de vele bevolkingsgroepen in het gewest, zoals de Turken, de eventuele opvang in een bejaardentehuis beleeft. Ik verwijs hier slechts naar de steeds meer heterogene samenstelling van het verplegend en verzorgend personeel van de bestaande bejaardentehuizen.

De visie van het Verenigd College terzake is vastgelegd in de ordonnantie van 20 februari 1992, die in artikel 4 stelt dat, om te worden erkend, de bejaardentehuizen moeten beantwoorden aan bepaalde normen, onder meer de eerbiediging van de vrijheid, de ideologische, filosofische en godsdienstige overtuiging van de bewoners. Tot vandaag zijn ons geen klachten inzake schending van deze norm bekend.

De heer Van Assche vroeg me ook naar een persoonlijk standpunt. Ik denk niet dat het de rol van de overheid is bejaardentehuizen op te richten op basis van de ideologische of filosofische achtergrond van hun bewoners.

De bejaardentehuizen van de overheid, ook die van de OCMW's, stellen zich strikt pluralistisch op. De persoonlijke vrijheid van eenieder wordt daar gerespecteerd.

Naast de bejaardentehuizen van de overheid zijn er ook die van de privé-sector. Zo zijn er ook heel wat in het Brussels Gewest. Het staat het privé-initiatief vrij tehuizen te openen die gericht zijn op specifieke groepen. De enige voorwaarde die het privé-initiatief moet nakomen is de naleving van de erkenningscriteria. Zo zijn er tal van katholieke privé-bejaardentehuizen die de erkenningsnormen respecteren.

Volgens mij zal de allochtone gemeenschap dezelfde evolutie kennen als die die we zelf hebben gekend. Onze bejaarde ouders hebben lang bij hun kinderen ingewoond, maar de laatste decennia zijn we van die algemene regel afgestapt.

(*Mme Magda De Galan, Présidente, prend place au fauteuil présidentiel.*)

(*Mevrouw Magda De Galan, Voorzitter, treedt als voorzitter op.*)

Op termijn verwacht ik dat de bejaarde allochtonen ook naar het bejaardentehuis zullen gaan. De eerste vragen die daarrond worden gesteld zijn misschien al het bewijs dat het die richting zal uitgaan.

Mevrouw de Voorzitter. — De heer Jos Van Assche heeft het woord.

De heer Jos Van Assche. — Mevrouw de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn genuanceerd antwoord.

Ik hoop dat de overheid, uit welke coalitie de komende regeringen ook mogen bestaan, de problematiek van heel nabij zal blijven volgen. We moeten leren van de geschiedenis. Ik ben ervan overtuigd dat veel van de problemen die we vandaag kennen met de derde generatie allochtonen hadden kunnen worden voorkomen, als het beleid die problemen beter had gekaderd. Ik vrees voor een vrij explosieve situatie inzake de bejaardentehuizen over tien à twintig jaar als we vandaag niet preventief optreden. De reactie zal misschien zijn dat « wij daar toch garen van spinnen ». Dat is natuurlijk zo en dan moet ik de verantwoordelijken daarvoor al bij voorbaat hartelijk bedanken.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Beleid inzake Bijstand aan Personen. — Nu bent u echt belachelijk.

Mevrouw de Voorzitter. — Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER SVEN GATZ AAN DE HEREN ERIC TOMAS EN GUY VANHENGEL, LEDEN VAN HET VERENIGD COLLEGE, BEVOEGD VOOR HET BELEID INZAKE BIJSTAND AAN PERSONEN, BETREFFENDE « DE TAALKENNIS VAN DE GENEESHEER-COORDINATOR IN OPENBARE RUST- EN VERZORGINGSTEHUIZEN »

QUESTION ORALE DE M. SVEN GATZ A MM. ERIC TOMAS EN GUY VANHENGEL, MEMBRES DU COLLEGE REUNI, COMPETENTS POUR LA POLITIQUE D'AIDE AUX PERSONNES, CONCERNANT « LES CONNAISSANCES LINGUISTIQUES DU MEDECIN COORDINATEUR DANS LES MAISONS PUBLIQUES DE REPOS ET DE SOINS »

Mevrouw de Voorzitter. — De heer Sven Gatz heeft het woord voor het stellen van de vraag.

De heer Sven Gatz. — Mevrouw de Voorzitter, de erkenningsvoorwaarden van rust- en verzorgingstehuizen zijn geregeld bij het koninklijk besluit van december 1982. Rust- en verzorgingstehuizen die binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest binnen dit kader door OCMW's worden georganiseerd vallen onder de wetgeving op het gebruik van talen in lokale besturen.

Voor veel bewoners zijn die tehuizen ook vaak de laatste woning. Hun band met de instelling is vaak een band van zeer grote afhankelijkheid. Het is dan ook pijnlijk berichten te horen dat Nederlandstalige patiënten, in een situatie van zeer grote afhankelijkheid waarin ze moeilijk openlijk nog voor hun (taal)rechten kunnen opkomen, op een ogenblik dat de hoofdzorg van hen en hun familie elders ligt, nog met Nederlandsonkundige verplegers en artsen te worden geconfronteerd. Ik verneem dat er verscheidene Nederlandstalige geneesheer-coördinatoren in Brusselse openbare rust- en verzorgingstehuizen niet tweetalig zijn. Het is niet omdat er weinig formeel ingediende klachten zijn dat het probleem niet bestaat : in tegendeel de aard van de verhouding tussen bewoner en tehuis — net als in de verhoudingen tussen patiënt en dokter — maakt dat de drempel voor een formele klacht bijzonder hoog ligt.

Ouderen die in een openbaar rust- en verzorgingscentrum terechtkomen in hun gemeente waar ze jaren hebben gewoond zullen dit enerzijds ervaren als een zoveelste miskenning van hun taal en hun rechten … tot op het bittere einde. Men mag niet vergeten dat deze tehuizen ook vaak de palliatieve zorgen toedienen. Anderzijds is het ook in hun behandeling onontbeerlijk voor een goede opvolging van hun medisch dossier en hun verzorging dat het hen omringend personeel hen in hun moedertaal kan te woord staan. De recente wet op de patiëntenrechten is ook hier van toepassing.

De coördinerende en raadgevende arts van het tehuis speelt een bijzonder belangrijke rol. Hij moet onder andere ook instaan voor de continuïteit van de medische zorg bij afwezigheid van de eigen arts van de patiënt. Is in alle gevallen de coördinerende geneesheer beide landstalen machtig ?

Welke initiatieven neemt het college om pro-actief te zorgen dat bewoners steeds in hun taal kunnen wordt bediend en gevolgd en een gelijkwaardige behandeling kunnen krijgen als alle andere bewoners ? Zijn de collegeleden gevoelig voor de kwetsbare positie waarin bewoners in dergelijke omstandigheden verkeren ? Zijn de collegeleden van oordeel dat in dergelijke situatie je niet moet opkomen voor je rechten als bewoner, maar dat die vanzelfsprekend zouden moeten zijn ?

Mevrouw de Voorzitter. — De heer Guy Vanhengel heeft het woord.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Beleid inzake Bijstand aan Personen. — Mevrouw de Voorzitter, wie naar TV-Brussel heeft gekeken, heeft vraag en antwoord al gehoord. Maar goed, ik geef toch nog het antwoord hier waarmee ik de parlementaire traditie graag respecteer. De erkenning ingevoerd door het koninklijk besluit van 1982 betreft een bijzondere erkenning voor de rusthuizen als een rust- en verzorgingstehuis (RVT) en kan betrekking hebben op de totaliteit van de aanwezige bedden of een gedeelte ervan.

In de praktijk betekent dit dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn die een rusthuis uitbaten eveneens een aantal RVT bedden uitbaten, die aan bijzondere erkenningsvoorwaarden onderworpen zijn.

Het zijn die bijzondere erkenningsvoorwaarden die aanleiding geven tot de aanstelling van een coördinerende controlearts.

De erkennende overheid is de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en dit in beide gevallen.

Het koninklijk besluit van 1982 stelt dat een coördinerend en adviserend geneesheer dient aangeduid te worden. Deze laatste heeft

als taak de medische en verzorgende activiteiten binnen het rusthuis te coördineren.

In principe heeft de coördinerend geneesheer geen contact met de bejaarden van het rusthuis.

Hij is meestal geen vast personeelslid en heeft maar een opdracht van enkele uren per week.

Een paar maanden geleden heeft de heer Lootens-Stael mij in een interpellatie gewezen op problemen rond de beëindiging van het contract van een coördinerend geneesheer en zijn opvolging die beslist werd door de Raad van Bestuur van het OCMW. De administratie van de GGC heeft die zaak onderzocht, maar er was geen aanleiding voor het college om daar in te grijpen. De regels zijn daar gerespecteerd geworden. Voor alle duidelijkheid : het is niet zo dat de coördinerend arts in een RVT-instelling, zij het van het OCMW, onderworpen is aan taalwetgeving. De betrokkene moet geen taalbrevet kunnen voorleggen. Sommigen beschikken daarover, andere niet. De meeste coördinerende artsen zijn wel de beide landstalen in min of meerdere mate machtig genoeg om in de contacten met hun collega's-artsen en het verplegend personeel, dat wel tweetalig is, zichzelf verstaanbaar te maken zodat ze goed kunnen functioneren.

De contracten van de coördinerende artsen zijn van beperkte duur. Dat was ook het geval in Jette. De raad van bestuur in Jette oordeelde het wenselijk eens iemand anders aan te werven voor de taak van coördinerend arts.

Elk rusthuis dat erkend wordt door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie dient een volledige taalvrijheid te waarborgen, overeenkomstig het besluit van het Verenigd College van 14 maart 1996 tot vaststelling van de normen waaraan de inrichtingen die bejaarden huisvesten moeten voldoen. Deze taalvrijheid betekent dat de bejaarde dient onthaald te worden in de taal van zijn keuze.

Het administratief personeel van een bejaardentehuis moet bejaarden dus in het Nederlands kunnen onthalen en het verplegend en verzorgend personeel moet in de taal van de bejaarden zorg verlenen. In de OCMW-tehuizen moet het personeel daarenboven perfect tweetalig zijn conform de taalwetgeving.

Het is de taak van de inspectiediensten van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie om toe te zien of een rusthuis voldoet aan alle normen die opgelegd zijn, waaronder de toepassing van het daarnet vernoemde besluit van 1996.

Wat is nu de situatie op het terrein ? Het is bekend dat er een probleem is om op de arbeidsmarkt bejaardenhelpers en verplegers te vinden die de twee landstalen kennen. Vele Brusselse ziekenhuizen moeten personeel rekruteren in het buitenland. De bejaardentehuizen zijn met hetzelfde probleem geconfronteerd. Soms staan ze voor de moeilijke vraag of ze zich principieel dan wel pragmatisch moeten opstellen. Als ze zeggen « de wet is de wet » staan hun bejaarden soms zonder verzorging. Als ze voor de continuïteit van de dienstverlening kiezen dan moeten ze zich soms behelpen via de aanwerving van contractuele personeelsleden in de hoop dat die op termijn snel de tweede landstaal machtig zullen zijn om het onthaal in de taal van de bejaarden te kunnen verzekeren. De bejaardentehuizen staan soms echt voor een dilemma. Ideaal zou zijn dat nog meer mensen zouden ingaan op de aanmoedigingsmaatregelen die we hebben genomen. We doen echt ons best om de tweetaligheid te bevorderen en de regels zo goed als mogelijk toe te passen.

Mevrouw de Voorzitter. — De heer Sven Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz. — Nog een kleine suggestie. Ik ben het met de minister eens dat de geneesheren-coördinatoren niet onder de taalwetgeving vallen, maar er zijn me gevallen bekend waarbij ze wel rechtstreeks in contact zijn met de bejaarden en dan ontstaat er een andere situatie.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Beleid inzake Bijstand aan Personen. — Ja, als hij ook toevallig de persoonlijke geneesheer is van de bejaarde.

De heer Sven Gatz. — Ik pleit ervoor om binnen de bi-communautaire sector personeelsleden op een stimulerende manier de kennis van de tweede landstaal bij te brengen. Een voorzitter van het OCMW van Ukkel — ons allen wel bekend — boekt op dat terrein toch wel succes, hoe bescheiden ook.

De heer Guy Vanhengel, lid van het Verenigd College, bevoegd voor het Beleid inzake Bijstand aan Personen. — Dat is een waardevolle suggestie voor ons beleid.

Mevrouw de Voorzitter. — Het incident is gesloten.

La séance plénière de l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune est close.

De plenaire vergadering van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie is gesloten.

Prochaine séance plénière sur convocation de Madame la Présidente.

Volgende plenaire vergadering op bijeenroeping van Mevrouw de Voorzitter.

— La séance plénière est levée à 18 h 50.

De plenaire vergadering wordt om 18.50 uur gesloten.

0104/3436
I.P.M. COLOR PRINTING
☎02/218.68.00